

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Qvaestio LXXXVII. De remissione venialium peccatorum. In quatuor
Articulos diuisa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

QVÆSTIO LXXXVII.

De remissione venialium peccatorum.

In Quatuor Articulos diuisa.

ARTICVLVS I.

Virum peccatum veniale sine pœnitentiâ remitti possit?

Variæ
sententiæ.

Sunt hic quatuor sententiæ. Prima Scoti dist. 21. quæst. 2. remitti peccata venialia per quoduis opus meritorium hominis iusti, quod magis placeat Deo, quàm displiceant venialia, relatum ad hanc remissionem impetrandam. Secunda Durandi dist. 16. quæst. 2. ubi requirit formalem pœnitentiâ: vult tamen sufficere attritionem. Tertia est quorundam recentiorum, qui dicunt requiri perfectam contritionem, qualis requiritur ad remissionem peccati mortiferi: sufficere tamen interdum, scilicet quando peccata venialia memoriæ non occurrunt, contritionem virtualement. Quarta est D. Thomæ, requiri pœnitentiâ actualem, vel virtualement extra vsum Sacramenti, non tamen perfectam contritionem.

Pro solutione: Suppono, post actum peccati venialis permanere in homine non solum reatum, id est, obligationem, seu debitum pœnæ; sed etiam culpam habitualement, id est, maculam quandam & labem animæ, quæ eius munditiem contaminet, quamuis hæc leuis sit, & facillè delebilis; nec destruat eius supernaturalem pulchritudinem, sed veluti iniecta macula contaminet. Unde differt hæc macula à labe peccati mortiferi; quæ & fecidissima est, & suapte naturâ indelebilis, & totam pulchritudinem supernaturalem animæ destruens. Nunc

Non quous opere meritorio remittuntur venialia.

Dico Primò, Etsi Scoti sententiâ non sit improbabili, probabilius tamen est, nõ quouis opere meritorio remitti peccata venialia, quamuis ad horum remissionem dirigatur.

Probatur Primò, Quia multa opera bona possunt consistere cum affectu peccati venialis; ergo per illa non remittitur. Probatur Consequentia, Quia nihil expellitur, nisi per suum contrarium. Nec sufficit, si dicas, opus meritorium contrariari illi, quatenus ad illud delendum refertur: nam hæc relatio non facit ipsum opus magis contrarium, quàm per se fit, cum illud non immutet.

Probatur Secundò, Si quouis opere meritorio ad id relato remittitur peccatum veniale: ergo nunquam in homine iusto remittitur culpa venialis per Sacramentum Pœnitentiæ. Patet Consequentia, Quia voluntas confitendi in homine iusto est meritoria, ac proinde semper remitteretur per hanc voluntatem ante Sacramentum: quod videtur esse contra communem sensum, seu estimationem fidelium.

Probatur Tertio, Homo plerumque esset sine omni peccato veniali, nã sæpè iusti faciunt aliquid boni operis meritorij. Quod non videtur satis consentaneum illi sententiæ: 1. Ioannis 1. vers. 8.

Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus.

Dices: Quoduis opus bonum in homine iusto meretur gratiam, & vitam æternam: ergo multò magis remissionem peccati venialis, præsertim si ad eam ordinetur.

Respondeo Negando Consequentiam: Ratio est; Tum quia omne opus bonum supernaturale ex naturâ suâ ordinatur ad præmium vitæ æternæ, non ad remissionem peccati venialis: tum quia peccato veniali, cum sit offensio quædam Dei & iniuria, debetur satisfactio, seu compensatio: atqui non quoduis meritum est satisfactio pro peccato, quia neque corrigit voluntatem circa peccatum, neque repugnantiam habet cum iniuriâ. Unde patet hanc rationem non valere à maiori ad minus: quia vita æterna, etsi sit maius quid, quàm remissio peccati venialis, tamen est diuersæ rationis.

Dico Secundò, Ad remissionem peccati venialis requiritur semper aliqua pœnitentiâ; non tamen expressa & formalis, quæ quis doleat de illo, sed interdum sufficit implicita seu virtualis.

Prior Pars Probatur Primò, Quia Scriptura ad remissionem peccatorum passim requirit pœnitentiâ; loquitur autem in genere de omnibus peccatis, quamuis principaliter de mortiferis: ergo requirit aliquam pœnitentiâ venialium. Confirmatur: Quia Apocal. 2. Spiritus sanctus imperat pœnitentiâ quibusdam Episcopis ob quædam peccata venialia, & nisi faciant, minatur vindictam.

Probatur Secundò, Ex D. Augustino epist. 48. sub finem: *Nec quemquam putes ab errore ad veritatem, vel à quoquam seu magno seu paruo peccato ad correctionem suæ pœnitentiâ posse transire.* Et lib. de vera & falsa Pœnitentiâ cap. 8. *Pœnitentiâ assidue peccanti, assidue necessaria est: in multis enim offendimus omnes, quæ quotidie remittuntur, si semper deplorentur.*

Alterâ Pars Probatur: Ad remissionem peccatorum mortalium aliquando sufficit implicita pœnitentiâ, nempe quando memoriæ non occurrunt, vt supra dictum est: sufficit enim actus charitatis, qui eius sit conditionis, vt si peccatum memoriæ occurreret, illud propter Deum detestaretur: ergo in simili casu, & quidem multò magis, sufficit implicita pœnitentiâ ad remissionem peccati venialis.

Dico Tertio, Ad remissionem peccati venialis non videtur sufficere quæuis attritio etiam in homine iusto.

Probatur Primò, Quia alioqui nunquam remitteretur culpa venialis per Sacramentum Pœnitentiæ in homine iusto, sed semper per attritionem præcedentem, quæ requiritur vt necessaria dispositio ad hoc Sacramentum. Quod videtur contra communem sensum fidelium Doctorem & indocto.

Obiectio
soluitur.

Ad remissionem venialis peccati semper requiritur aliqua pœnitentiâ.

Non tamen sufficit quæuis attritio, etiâ in iusto.

& indoctorum, qui hæc peccata confitentur, vt absoluantur à culpa.

Secundò, Qui dolet de peccato veniali ob turpitudinem peccati, vel ob pœnam quam metuit, non dolet sicut oportet ad reconciliationem; quæ requirit, vt doleas de peccato, quatenus aliquo modo Deum offendit: ergo hæc attritio non sufficit per se ad remissionem peccati venialis.

Tertiò, Peccatum veniale verè offendit Deum, iuxta illud, *In multis offendimus omnes*: quamuis non ita grauer, vt dissoluat amicitiam: ergo peccator debet de eo dolere, quatenus ipsum offendit. Patet Consequentiã: Quia alioquin non doletet de eo, quod est præcipuum in peccato, scilicet de offensione Dei: ac proinde non quantum satis est ad remissionem: ergo attritio, quæ est dolor de peccato ob turpitudinem, vel ob pœnam impendentem, non sufficit ad remissionem. Confirmatur: Quia talis attritio non dolet de peccato, vt habet ordinem ad Deum: ergo non est iusta compensatio pro offensione in Deum.

Dico Quartò: Ad remissionem peccati venialis non requiritur perfecta contritio: sed sufficit, & necessaria est quædam contritio imperfecta. Prior Pars Probat: Quia contritio perfecta sufficit ad remissionem peccati mortiferi, vt omnes concedunt: atqui non est credibile Deum exigere tantam satisfactionem pro peccato veniali, quantum pro mortifero: ergo non exigit contritionem perfectam. Quod confirmatur exemplo humano: Princeps enim non tantam exigit satisfactionem & dolorem ab amico, qui leuiter illum offendit saluã amicitia, quantum ab eo qui grauer ter offendit, ita vt inimicitiam contraxerit, vt à proditore, vel inimico, id enim esset contra equitatem: nam compensatio iniuriæ debet suo modo iniuriæ commensurari.

Vt autem Secunda Pars intelligatur, & probeatur: Notandum est, vtrumque peccatum & mortale & veniale offendere Deum, ac proinde de vtroque dolendũ, quatenus est offensus Dei: alioquin non doletur de eo, vt oportet ad reconciliationem, vt dictum est. Verũ quia peccatũ mortiferũ sic offendit Deum, vt amicitiam eius euerat, & bonum creatum illi quodammodò anteponat, ideo de eo dolendum tanquam de summo malo, & ex perfecto affectu amicitia, quo Deus diligatur super omnia, vt hac ratione & amicitia instauretur, & Deus omnibus rebus anteponatur: sic enim fit compensatio, non quidem ex æquo, tamen secundũm conuenientem proportionem. Per peccatum autem veniale, etsi Deus offendatur, amicitia tamen non dissoluitur, nec creatum bonum Deo anteponitur. Vnde non est necesse, vt de eo doleas ex amore Dei super omnia, sed sufficit vt ex aliquo affectu beneuolentiæ seu charitatis erga Deum doleas.

Confirmatur: Quia non omnis affectus beneuolentiæ, seu charitatis erga Deũ est dilectio Dei super omnia: (non enim necesse est omnem beneuolentiam erga Deum ad hanc perfectionem pertinere:) similiter nec omne odium peccati, quatenus est iniuria Dei, est odium peccati super omne malum: ergo dantur quidã affectus erga Deum, & odia seu dolores de peccatis, quatenus sunt iniuria Dei, minoris perfectionis: atqui hæc sufficiunt ad peccati venialis remissionem; nam debitam cum eã proportionem habent. Peccatum

enim veniale, etsi sit quædam Dei offensus, non tamen est summum malum, nec perimit diuinam amicitiam; nec præponit creaturam Deo, sicut peccatum mortale: ergo ad eius compensationem non est necesse dolere de eo; tanquam de summo malo; aut ex perfecta dilectione qua Deus omni bono anteponatur, & amicitia redintegretur. Est autem hic dolor imperfecta quædam contritio, insufficiens quidem ad remissionem peccati mortiferi extra Sacramentum; tamen ad remissionem peccati venialis est species quædam attritionis, multum accedens ad naturam contritionis; cum habeat quodammodò idem obiectum formale; quamuis non eodem modo in illud tendat: nam aliã affirmatione tum intellectus tum voluntatis tendit perfecta contritio in peccatum, aliã tendit hæc attritio: sicut alio modo amatur aliquid vt finis, alio vt simplex bonum, quod non concipitur vt finis. Hoc modo intellige Doctores, qui dicunt requiri contritionem ad remissionem peccati venialis: vt Richardus dist. 21. artic. 3. quæst. 1. & quidam alij: loquuntur enim de contritione in genere. Eadem videtur mens D. Thomæ hoc art.

Quæ sit Imperfecta Contritio.

D V B I V M.

Quomodo remittatur culpa venialis, in qua quis ex hac vitã discedit?

Loquor autem de remissione culpæ, non pœnæ. Constat enim pœnam non remitti, nisi eius perpeffione, vel aliorum suffragijs. Omissis varijs sententijs.

Respondeo, Remitti per formalem pœnitentiam ex perfecta dilectione manantem. Nam anima iusti statim post mortem cognoscit suum statum, & omnes culpas quibus adhuc est contaminata: ergo ex dilectione Dei concipit de illis formalem pœnitentiam, easque quatenus Deum offendunt, detestatur. Patet Consequentiã: Quia statim fertur dilectione in Deum, cum nihil habeat impedimenti, & simul clarè cognoscat has culpas Deo displicere. Colligitur hæc sententia ex D. Thomæ quæst. 7. de Malo, art. 11. & supposita fide, ratio naturalis id conuincit.

An, & quomodo post mortem possit anima aliquid mereri.

Dices: Anima post hanc vitam non potest amplius mereri: ergo nec impetrare remissionem culpæ.

Respondeo Primò, Non posse amplius mereri aliquid, quod pertineat ad præmium essentialẽ, scilicet gradum aliquem gratiæ vel gloriæ: nihil tamen verat, quin possit mereri aliquid accidentarium, scilicet sublationem alicuius impedimenti; qualis est culpa venialis. Ita D. Thomas in 4. dist. 21. quæst. 1. art. 3. ad 4.

Respondeo Secundò, Illam pœnitentiam non habere rationem meriti, sicut nec orationes Sanctorum, quia sunt extra statum merendi: habet tamen rationem dispositionis contrariæ peccato, vel etiam iustæ compensationis, quã posita, Deus culpam illam remittit. Nihil tamen per hoc condonatur de pœnã; alioqui multiplicatis huiusmodi actibus tota pœna tolleretur, quod falsum est: nam hæc non tollitur, nisi ipsa solutione per pœnas purgatorias. Ita D. Thomas loco citato de Malo, quæst. 7. art. 11.

R. r. j) Notandum

Non est necessaria perfecta contritio, sed imperfecta.

Conuenientia & distinctio conuenientiæ peccati mortalis & venialis.

8
An ad remissionem
singula peccata
mortalia rememoranda sint.

Notandum est Primò: Id, quod D. Thomas in Corpore ait, ad remissionem peccati mortiferi requiri, vt homo diligentiam præstet ad singula peccata mortifera rememoranda, vt singula detestetur; intelligendum esse, supposito præcepto confessionis. Nam alioqui non est necessaria singulorum commemoratio, cum possit homo generatim vitam præteritã detestari, & proponere emendationem; vt patet in multis qui subito iustificati fuerunt. Valdè tamen illa commemoratio est utilis ad perfectiorem dolorem concipiendum.

Notandum Secundò, in responsione ad 2. Martyriũ purgare ab omni peccato mortali & veniali, nisi actualiter inuenerit voluntatem peccato inhaerentem: quod intellige, si tamen antè præcesserit saltem attritio, vt supra dictum est: alioqui non poterit villo modo delere peccatum mortiferum; & credibile, nec veniale: quia sine aliqua penitentia & voluntatis retractatione non est remissio.

ARTICVLVS II.

*Virum ad remissionem peccati
venialis requiratur gratia
infusio?*

Ratio
D. Thomæ
R Espondetur, Non requiri. Fundamentum D. Thomæ est, quia non quouis actu charitatis, quo remittitur peccatum veniale, etiam augetur gratia. Itaque cum ad remissionem peccati venialis solum requiratur aliquis motus gratiæ vel charitatis ipsi repugnans, non requiritur gratiæ infusio.

Dissolutio.
Verum hoc fundamentum D. Thomæ est parũ firmum. Imò contrarium est multò probabilius, vt ostensum est l. 2. q. 114. art. 8. Ratio est, Quia omnis actus, quo remittitur peccatum veniale, est etiã meritorius augmenti gratiæ, vt D. Thomas, & omnes ferè Doctores admittunt. Et colligitur apertè ex Tridentino sess. 6. c. 10. Quòd si est meritorius augmenti gratiæ: ergo hoc augmentum statim infunditur, dum fit opus; & consequenter, dum fit remissio peccati venialis. Nò enim est vlla ratio huius augmenti differendi. Quodcumque enim aliquid meremur, Deus illud non differt, nisi quia vel pertinet ad præmium alterius vite, sicut est visio Dei & immortalitas; vel quod nondum expedit nobis. Atqui augmentum gratiæ semper est valdè expediens, & pertinet ad statum huius vite. Cur ergo Deus illud differat?

Dices: Deus expectat, vt elicias actum intensiorem, quàm sit habitus, & tunc dabit augmentum.

Sed contrà: Quid si tota vitã non faciam actum intensiorem, sed omnes sint pares ipsi habitui gratiæ; non crescã in virtutibus? Deinde, Non est verisimile, Deum exigere actum habitu intensiorem, vt conferat augmentum gratiæ, cum ne in patria quidem actus sint futuri suis habitibus intensiores. Tertio, Actus boni agunt meritorie ad augmentum habituum: non est ergo opus illã philosophiã, quã statuitur actus non augere habitum, nisi eo sit intensior: hoc enim solum locum habet in actibus virtutum acquisitarum, qui non meritorie, sed physice & effectiue augent quos habitus.

Respondeo & Dico Primò: Remissionem peccati venialis per se primò non postulare gratiæ infusionem, quia non extinguit charitatem, nec diluit amicitiam, sed salua charitate committitur: vnde sine nouã charitatis infusione, quantum est ex se, tolli potest. Nam gratia, quæ antè inerat, posita dispositione peccato veniali repugnante, diuinitus ordinari potest ad eius deletionem.

Dico Secundò, Vt remissio peccati venialis perfecto modo fiat, valdè probabile est requiri gratiæ infusionem.

Probatur Primò, Quia alioqui, quando quis iustificatus est & mundatus à peccato veniali, nò erit mens eius aliter disposita, quàm antè; ac proinde illa remissio fiet solum per extrinsecam condonationem, & nudam non imputationem: qui modus condonationis est imperfectus: nam per eam mens non conformatur intrinsecè diuinæ legi.

Probatur Secundò, Quia peccatum veniale non remittitur, nisi infundatur gratia, vt patet ex iam dictis: ergo illa gratia debebit formaliter peccatum veniale. Patet Consequentia: Quia illa gratia datur ad dispositionem repugnantem peccato veniali, ac proinde ipsa quoque peccato veniali repugnat: nam respondet suæ dispositioni.

Probatur Tertio, Peccatum veniale relinquit in anima labem & maculam quandam: atqui hæc non tollitur formaliter per actum contritionis imperfectæ, sed solum tollitur dispositiue: sicut macula peccati mortalis non tollitur formaliter per actum perfectæ contritionis, sed solum tollitur dispositiue: ergo formaliter tollitur per gratiam respondentem illi dispositioni. Confirmatur, Quia habitualis macula per habituales quoque pulchritudinem tolli debet.

Dices: Is, cui in Baptismo non est remissum peccatum veniale, eò quòd eius affectum adhuc retineret, accipit illius remissionem per attritionem quam habet post Baptismum, & tunc vi Baptismi deletur illa culpa sine nouã gratiæ infusione ad huius deletionem ordinatã: ergo hæc remissio non fit formaliter per gratiæ infusionem.

Respondeo, In hoc casu esse quiddam particulare, eò quòd iam antè gratia sit collata ad huius peccati remissionem: sed quia tunc deerat legitima dispositio, nempe displicentia, quæ necessaria erat, vt illa gratia hunc effectum formalem tribueret, & peccati venialis labem deleteret; idèò postèa dispositione accedente potest illa prior gratia ad hoc se extendere. Effectus enim formalis secundarius potest interdum separari à forma; vt visibilitas à colore. Idque facillè intelligi potest, quando ille effectus per se non est quid reale, sed solum quid morale; vt remissio culpæ.

DVBIUM.

*Virum quoties gratia homini infunditur
toties etiam peccata venialia
remittantur?*

Respondeo & Dico Primò: Illa non remittuntur, quorum quis affectum retinet, dum gratia infunditur. Ratio est, Quia repugnat peccatum remitti, dum actu est.

Dico

Cui gratia infunditur per Sacramenta, ei remittuntur omnia venialia, postea alia quæ de eis displicentia.

Dico Secundò: Cui infunditur prima gratia, vel gratiæ augmentum per aliquod Sacramentum, præsertim Baptismi, Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & extremæ Vnctionis; ei remittuntur omnia venialia, modo tamen aliquâ illorum displicentiam, saltem antea habuerit. Probat: Quia Baptismus, & Pœnitentia peculiariter sunt instituta ad omnium peccatorum, tum venialium tum mortalium remissionem: ergo vim habent ad ea delenda, etiam si non adsit dispositio quæ per se sola sufficeret. Patet consequentia: Quia inde probamus habere hæc Sacramenta vim delendi peccata mortifera, quamvis non adsit nisi attritio, quæ per se sola non sufficeret. Eucharistia quoque vi suâ culpas quotidianas delet, vt docet Concilium Tridentinum sess. 13. cap. 2. Denique extrema Vnctio ad hoc quoque est instituta.

13 Omnia Sacramenta habere vim delendi peccata venialia, est probabile.

De alijs Sacramentis est magis dubiû. D. Thomas art. 3. putat omnia Sacramenta hanc vim habere: quod satis est probabile. Nam omnia instituta sunt ad hominem absolutè sanctificandum, & valent ad delendum peccatum mortiferum, si adsit necessaria dispositio: cur non etiam ad veniale? Dixi, *Modo saltem aliqua displicentia antecesserit*, v. g. aliqua attritio, etsi sola non sufficiens: nam sine pœnitentiâ non fit remissio.

14 Quæ venialia remittuntur ei, cui datur gratia sine Sacramento.

Dico Tertiò: Cui datur gratia, vel gratiæ augmentum sine Sacramento per propriû actum, ea duntaxat peccata venialia remittuntur, quorû habet vel virtualem vel formalem pœnitentiam, quæ per se sufficiens sit ad eorû remissionem, seu quæ sit perfecta vel imperfecta contritio, iuxta suprâ dicta. Ratio est: Quia neque illud opus bonum, neque gratiæ infusio, quæ sit ratione huius operis, repugnat peccato veniali, nisi opus formaliter vel virtute pœnitentiam illius includat: nam gratia, quæ datur ratione illius operis, commensuratur illi operi, nec magis se extendit quàm ipsum opus dignum sit. Vnde si opus non repugnet perfectè peccato veniali, neque gratia, quæ per ipsum datur, illi repugnabit. Secus est de gratiâ, quæ datur per Sacramentum: nam meritum Christi supplet defectum, quæ est ex parte dispositionis: vnde, etsi dispositio non sit sufficiens, vt sine Sacramento deleat peccatum mortiferum, vel veniale, tamen cum Sacramento sufficit. Nec obstat, quod ait D. Thomas in Corpore, peccata venialia remitti, quandocumque de nouo infunditur gratia adulto, quasi ex vi infusionis gratiæ fiat semper hæc remissio, neque requiratur pœnitentia: Nam ibidem ait id provenire ex eo, quò infusioni gratiæ in adultis coniunctus sit motus liberi arbitrij in peccatum, id est, dolor & pœnitentia de peccato. Quod etsi sapè verum est, non tamen semper, vt Sotus notauit. Nam interdum potest homo iustificari retento affectu peccati venialis.

ARTICVLVS III.

Vtrum peccata venialia remittantur per asperisionem aqua benedicta, & similia?

15 Peccati Venialis octo remedia.

R Esponso D. Thomæ est affirmatiua. Notandum est: Multa numerari à Theologis peccati venialis remedia. Primum est, Sufceptio alicuius Sacramenti, præsertim Baptismi,

Eucharistiæ, Pœnitentiæ, extremæ Vnctionis, & fortè etiã aliorum.

Secundum, Vfus aquæ benedictæ; vt colligitur ex Canone *Aquam*, de Consecratione dist. 3. qui canon est Alexandri I. qui fuit quintus à S. Petro: est enim hic vsus antiquissimus ex traditione Apostolicâ descendens, teste Basilio in lib. de Spiritu S. cap. 27.

Tertium, Benedictio Episcopalis. Quod colligunt Doctores ex Canone *Dictum est*, 1. quæst. 1. qui canon acceptus est ex Auctore lib. quæstionû veteris ac noui Testamenti, quem Gratianus putabat esse Augustinum.

Quartum, Oratio in templo consecrato. Colligunt hoc ex lib. 3. Reg. cap. 8. & 9. & 2. Paralipom. 6. & 7.

Quintum, Tonsio pectoris. Colligitur ex Canone *Tres sunt*, de Pœnit. dist. 1. qui sumptus est ex epist. 108. Augustini.

Sextum, Oratio Dominica. Canone citato, *Tres sunt*, &c. & Canone *De quotidianis*, dist. 3. de Pœnitentiâ, qui sumptus est ex Augustini Enchiridio cap. 71.

Septimum, Confessio generalis: de qua non extat quidam Canon, sed est communis sententia: & colligitur ex duobus canonibus citatis.

Octauum, Eleemosyna: Canone *Medicinarum*, de Consecratione, dist. 1. & ex Enchiridio Augustini cap. 27. Sed est:

D V B I V M.

Quæ vi hæc deleant culpas veniales?

M Vlti Doctores existimant hæc, præsertim Sacramentalia, habere vim delendi peccatum, quasi ex opere operato; solumque requiri, vt cum aliquâ reuerentiâ illis vtamur; neque requiri contritionem vel attritionem, sed vt summum intentionem delendi peccata. Ita Dominicus Soto dist. 15. quæst. 2. art. 3. item Gabriel, & Ioannes Maior, & quidam alij.

Verum hæc sententia, etsi non sit improbabilis: vt diximus qu. 71. de Cæremonijs Baptismi num. 9: Verius tamen videtur, hæc non delere peccatum veniale ex opere operato; sed solum per mediû imperationis, excitando in nobis motum contritionis perfectæ vel imperfectæ, quo illud nobis propter Deum displiceat. Ita D. Thomas hic ad 1. & 3. cum ait, Omnia ista causare remissionem peccati venialis, quatenus inclinant animam ad motum pœnitentiæ. Idem expresse docet quæst. 7. de Malo, art. 12. & Petrus Soto de Pœnitentiâ lectio 18. & insinuat Richardus dist. 21. art. 3. quæst. 1.

Hæc non delere peccatum ex opere operato, verisimilis est.

Prior Pars Probat, Primò: Quia peccatum veniale relinquit maculam quandam in animâ, ac proinde non potest conuenienter tolli per solam extrinsecam condonationem; sed requiritur intrinseca quædam animi immutatio, cui hæc condonatio, sit annexa: atqui Sacramentalia non habent per se vim inducendi immediatè hanc mutationem in anima, sicut Sacramenta per se vim habent: ergo per se non possunt hæc peccata delere.

Probat, Secundò: Sacramentalia vim suam habent ex institutione Ecclesiæ: atqui Ecclesia non habet potestatem tollendi immediatè culpas veniales: ergo nec dandi Sacramentalibus hanc virtutem.

virtutem. Patet Consequentia: quia ex eo, quod Christus habet potestatem conferendi Sacramentis vim delendi peccata, rectè colligimus ipsum per se immediatè posse peccatum remittere: ergo è contrario, qui per se non potest, etiã non potest alteri hanc potestatem dare. Imò plus videtur, posse instituere talia remedia effìcacia ad peccatum delendum, quàm posse per se remittere.

Probatur Tertio: Ecclesia non instituit Sacramentalia, nisi per suas preces; vt patet ex consecratione aquæ benedictæ, & similibus: atqui per suas preces non potest sic annexere, seu applicare Christi merita rebus externis, vt infallibilem effectum remissionis culpæ, aut gratiæ præuenientis, in vte habeant. Nam preces Ecclesiæ non habent vim ex opere operato, sed solùm per modum impetrationis. Vnde per suas preces non annexit Christi merita auctoritatiuè, sed deprecatiue; ac proinde Sacramentalia non operantur, nisi per deprecationem. Patet Consequentia: quia non operantur, nisi ratione deprecationis suæ per Ecclesiam super ipsa, quæ est veluti forma & vis illorum: Non autem operantur ratione meriti Christi immediatè annexi, sicut Sacramenta, quorum forma & vis est ipsum Christi meritum immediatè per Christi auctoritatem ipsis annexum. Confirmatur: Quia Sacramentalia ad alia etiã valèt: vt aqua benedicta ad abigendos dæmones, item ad salutem mentis & corporis, vt habetur in eius consecratione: atqui non valet ad illa, nisi per modum impetrationis: ergo neque ad remissionem peccati venialis.

Probatur Quarto: Eleëmofyna, Oratio Dominica, Confessio generalis, & tonsio pectoris, non valent per se & ex opere operato ad remissionem peccati venialis; & tamen Patres & Canonnes similiter de his loquuntur, atque de Sacramentalibus: ergo nec Sacramentalia valent ex opere operato. Antecedens patet: Nam hæc non sunt ab Ecclesiâ instituta, sed sunt opera legis naturæ. Nec vsquam legimus ab Ecclesiâ vel à Deo aliam vim eis tributam, quàm eam, quam naturâ suâ in statu gratiæ habent.

Quinto Denique: Per se incredibile videtur hominem statim liberari omnibus culpis venialibus, hoc ipso quod aquam benedictam, vel benedictionem Episcopalem cum aliqua reuerentiâ accipit, vel in Ecclesia consecratâ orat, etiãsi nullam earum displicentiam, vt Deum offendunt, habeat.

Hinc facillè probatur Altera pars: nempe hæc delere peccatum veniale dumtaxat mediante motu pœnitentiæ, quem in nobis excitant. Primò: Nam certum videtur Eleëmofynam, Orationem Dominicam, & similia non aliter delere culpas veniales, nisi impetrando motum pœnitentiæ: ergo idem dicendum de Sacramentalibus. Secundo: Sacrificium Missæ non aliter delet mortifera, aut venialia peccata, quàm per modum impetrationis: ergo potiori iure idem dicendum de Sacramentalibus. Tertio: Sacramentalia non habent vim remittendi peccata, nisi per modum deprecationis, vt probatum est: sed deprecatio non remittit culpas, nisi impetrando motum pœnitentiæ, quo animus retractet quod commisit: ergo hæc non habent vim nisi impetrandi.

Sed Contra. Primò: Ecclesia habet potestatem applicandi Christi merita effìcaciter ad con-

donationem pœnarum, vt patet in Indulgentijs: ergo etiã culparum venialium.

Respondeo, Negando Consequentiam: Ratio est, quia condonatio pœnæ non requirit intrinsecam animi mutationem, sed solùm condonationem extrinsecam. Nam voluntate correctâ, & labe peccati deletâ, manet reatus pœnæ, & consequenter sine aliâ renouatione mentis conuenienter tollitur.

Obijcitur Secundo: D. Augusti. in Enchiridio c. 71. sic ait, loquens de Oratione Dominica, *Delet omnino hæc Oratio minima & quotidiana peccata: delet & illa, à quibus vita fidelium, sceleratè etiã gesta, sed penitendo in melius mutata, discedit: vbi videtur insinuare venialia deleri per Orationem Dominicam sine pœnitentiâ; mortalia autem cum pœnitentiâ.*

Respondeo: Tantùm vult dicere per Orationem Dominicam deleri sepe aliqua peccata venialia, etiãsi animus non recedat ab omnibus: nam potest vnum sine altero remitti. peccatum autem mortiferum nullum remitti potest ex omnibus, nisi animus pœnitendo recedat ab omnibus. Dicit autem Orationem Dominicam delere peccata, eo modo, quo paulò post ait, *Eleëmofynam delere peccatum, non solùm veniale, sed etiã mortale. Delet autem Eleëmofyna impetrando penitentiam de culpâ, & postea satisfaciendo pro pœnâ.*

Obijcitur Tertio: Videtur esse contra communem sensum fidelium, non remitti peccatum veniale per aquæ benedictæ asperisionem, nisi quatenus impetratur motus pœnitentiæ; & contra experientiam, quia non experimur nos tunc ad pœnitentiam excitari imò magis excitamur lectione sacrâ, vel aspectu imaginis crucifixi.

Respondeo: Non est communis fidelium sensus remitti culpas veniales asperisione aquæ benedictæ sine legitimo dolore; sed solùm in genere remitti peccatum veniale, vel secundùm culpam, si homo cooperetur, vt oportet; vel secundùm aliquid pœnæ, si culpa sit remissa. Et quamuis tunc non sentiamus nos excitari, possumus tamen postea excitari tempore congruo. Imago Crucifixi, & lectio pia non sunt instituta ad venialium remissionem, sicut Sacramentalia: nec naturâ suâ ad deletionem peccati ordinantur, sed ad charitatem, aliasque virtutes excitandas.

ARTICVLVS IV.

Vtrum peccatum veniale possit remitti sine mortali?

Respondeatur Negatiue. Durandus dist. 16. quæst. 2. & Gabriel eadem dist. quæst. 5. art. 3. putant veniale sine mortali remitti posse. Idem sentit Scotus dist. 21. quæst. 1. Sed Communis sententia est id fieri non posse. Pro qua,

Dico Primò: Secundùm legem Dei ordinatam fieri nequit, vt habenti peccatum mortiferum & veniale, condonetur veniale sine mortifero. Videtur certa.

Probatur Primò, Ex Scripturâ: Ecclesiastici 34. v. 23. *Dona iniquorum non probat Altissimus, nec in multitudine sacrificiorum eorum propitiabitur peccatis; id est, nullis peccatis eorum. Itæa 7. v. 11. Quis mihi*

17
Solùm hæc
delent ve-
nialia me-
diante mo-
tu Pœni-
tentia.

18
1. Obiect.

Solutur.

2. Obiect.
ex Augu-
stino.

Solutur.

3. Obiect.

Solutur.

19

Communi-
nis opinio
negat se-
cundùm
potentiam
Dei ordi-
natam.

mibi multieudo victimarum veftrarum, dicit Dominus? Ne offeratis vltra facrificium fruftra: Atqui non fruftra obtuliffent, fi per ea fuiffent peccata venialia condonata. Matth. 6. v. 15. Si non dimiferitis hominibus peccata eorum, nec Pater vefter cœleftis dimittet vobis peccata veftra: Sed fi peccatum veniale poffet remitti fine mortifero, daretur cafus in quo mihi fieret remiffio, quamvis ego non remitterem fratri.

Probatur Secundò, Ratione: Primò, Peccator facit illud opus, vel vt Deo reconcietur de peccatis venialibus, vel ob alium finem: Si ob alium finem, non eft cur exiftimemus ei condonari peccatum veniale: Si autem, vt Deo reconcilietur, & obtineat veniam culpæ venialis, videtur Deum irridere, vt qui neglectis maximis culpis, de minimis veniam petat. Secundò, Quia remiffio peccati eft fignum amicitia & reconciliationis: atqui nullû opus hominis peccatoris, quamdiu cupit manere in peccato mortifero, feu quamdiu ab eo non recedit, eft acceptum Deo ad vllam reconciliationem, cum fit opus inimici. Confirmatur: Quia Deus priùs respicit ad personam, quam ad opus; iuxta illud Genef. 4. v. 4. *Respexit Dominus ad Abel, & ad munera eius: persona enim eft veluti forma ipfius operis: ergo fi persona fit inimica, & confequenter nullus pretij apud Deum, etiam opus nullius pretij erit.*

20
1. Obiectio
Sed Contrà: Obijcitur Primò. Ex Durando: In peccato veniali non eft priuatio gratiæ, nec pœna æterna, fed folùm inordinatio voluntatis, & debitum pœnæ temporalis: atqui voluntatis inordinatio potest tolli per difplicitiam eius, quod inordinatè placuit; & pœnæ debitum tolli potest per folutionem fupplij temporalis: ergo fine remiffione peccati mortiferi.

Solutur.
Refpondeo: Etsi in peccato veniali non fit tanta offenfio Dei, vt priuet hominem eius amicitia; eft tamen aliqua offenfio præter inordinationem actûs, & debitum pœnæ temporalis; quæ offenfio non potest tolli per quamlibet voluntatis reordinationem, fed per eam duntaxat, quæ Deo

ad hoc fit accepta: talis autem non eft ea, quæ confiftit cum peccato mortifero.

Obijcitur Secundò: De eo, qui habet peccatum originale & veniale tantùm, & in his moritur; huic, inquit Durandus, remittitur peccatum veniale fine originali. Quod confirmat, quia non punietur pro peccato illo veniali pœna infinita, cum ei tantùm debeatur pœna finita.

Refpondeo: Huic nunquam remittetur culpa venialis, quia in inferno non concipiet dolorem de illo peccato ficut oportet ad remiffionem; ad hoc enim requiritur gratia: alioqui etiam dicere poffemus culpam mortiferam ibidem remitti. Quò fit, vt talis femper fit puniendus pro illo peccato; nam femper manebit culpa. Pœna tamen fortiffis erit mitiffima; nam productio pœnæ eft loco intenfonis. Vnde etfi fidelis in gratia difcedens, ob tale peccatum in Purgatorio fortiffis puniretur igne, credibile tamen eft: illum non puniendum igne, fed mitiùs: alioqui parum differret eius fupplij à pœnâ eorum, qui damnantur ob peccatum mortale. Ad confirmationem: Peccato veniali dicitur deberi pœna finita, fi fit folitarium; vt in iuftis, in quibus culpa potest deleri. Nam alioquin omni peccato tamdiu debetur pœna, quamdiu perfeuerat ipfa culpa. *An verò illi qui in folo originali peccato moriuntur, fint puniendi pœnâ ignis, copiofè deductum vide lib. 13. de Perfèct. diuini c. 22. n. 143. & feq.*

Obijcitur Tertio: Opera peccatoris valent ad bona temporalia confequenda: ergo etiam ad remiffionem peccatorum venialium.

Refpondeo Negando Confequentiam; Quia remiffio peccati eft bonum fuperioris ordinis, pertinens ad reconciliationem cum Deo: vnde non habet proportionem cum operibus noftris, nifi in gratiâ fiant.

Dico Secundò: Per potentiam tamen abfolutam peccatum veniale remitti potest referuato mortali. Ratio eft: Quia hæ culpe non neceffariò dependent à fe mutuo.

2. Obiectio

Solutur.

Non remittitur veniale fine originali peccato.

3. Obiectio

Solutur.

21
Per abfolutam potentiam potest veniale remitti fine mortali.

Q V Æ S T I O L X X X V I I I .

De rediv peccatorum per Pœnitentiam dimifforum.

In Quatuor Articulos diuifa.

ARTICVLVS I.

Vtrum peccata remiffa redeant per fequens peccatum?

1
Satus queftionis.
R
Efpõdetur negatiuè. Notandum eft: Hic non quæri, an actus peccatorum remifforum, vel prauæ inclinationes habituales redeant: fed, an culpa redeat & reatus: id eft, vtrum Deus, quando poft veniam homo peccat, rurfus ei imputet peccatum antè commiffum & condonatum, ad culpam & reatû; habeatque illum inimicû ob illud peccatum, ficut antea eum primùm illud commiffit?

Quidam veteres Doctores, vt teftatur Magifter dift. 22. & D. Thom. hoc loco, exiftimarunt pec-

cata remiffa redire per fequens peccatum, inducti in eam fententiam quibufdam rationibus SS. Patrum, quæ id videbantur fonare: quas vide apud Magiftrum dift. 22. & Gratianum de Pœnitentia dift. 4. Ita fenfit Præpofitiuus, vt refert Bonauentura dift. 22. art. 2. quæft. 1. & Hugo Viëtorinus lib. 2. de Sacramentis parte 1. cap. 4. Quæ fententia non aliter potest intelligi, quam fi ponamus, Deum non abfolutè, fed fub conditione remittere peccata; nempe, fi homo non ampliùs peccet: alioqui implicat contradictionem, vt peccata abfolutè remiffa, iterum incipiant imputari, ficut antea.

Dico Primò: Certum eft peccata femel remiffa non redire fecundùm fe per fequens peccatum, neque culpâ neque reatu. Eft communis fententia Doctorum dift. 22.

2
Verior fententia & communis negat.

Rrr iij

Sed